

Лекція 7-8
Тема 6. Оцінка фінансового
стану підприємства

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

ННІ Бізнесу

Лектор:

Дробот Наталія Миколаївна

Питання лекції:

- 1. Сутність фінансового стану підприємства.
- 2. Показники оцінки фінансового стану та методика їх розрахунку.
- 3. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Фінансовий стан підприємства –

це одна з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємств. Він може бути добрим чи поганим.

Здатність підприємства своєчасно погашати свої боргові зобов'язання характеризує фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан підприємства –

рівень його забезпеченості
відповідним обсягом фінансових
ресурсів, необхідних для здійснення
ефективної господарської діяльності та
своєчасного здійснення грошових
розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Метою оцінки фінансового стану підприємства

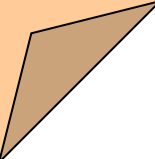

виступає пошук резервів збільшення
його прибутковості, рентабельності і
платоспроможності.

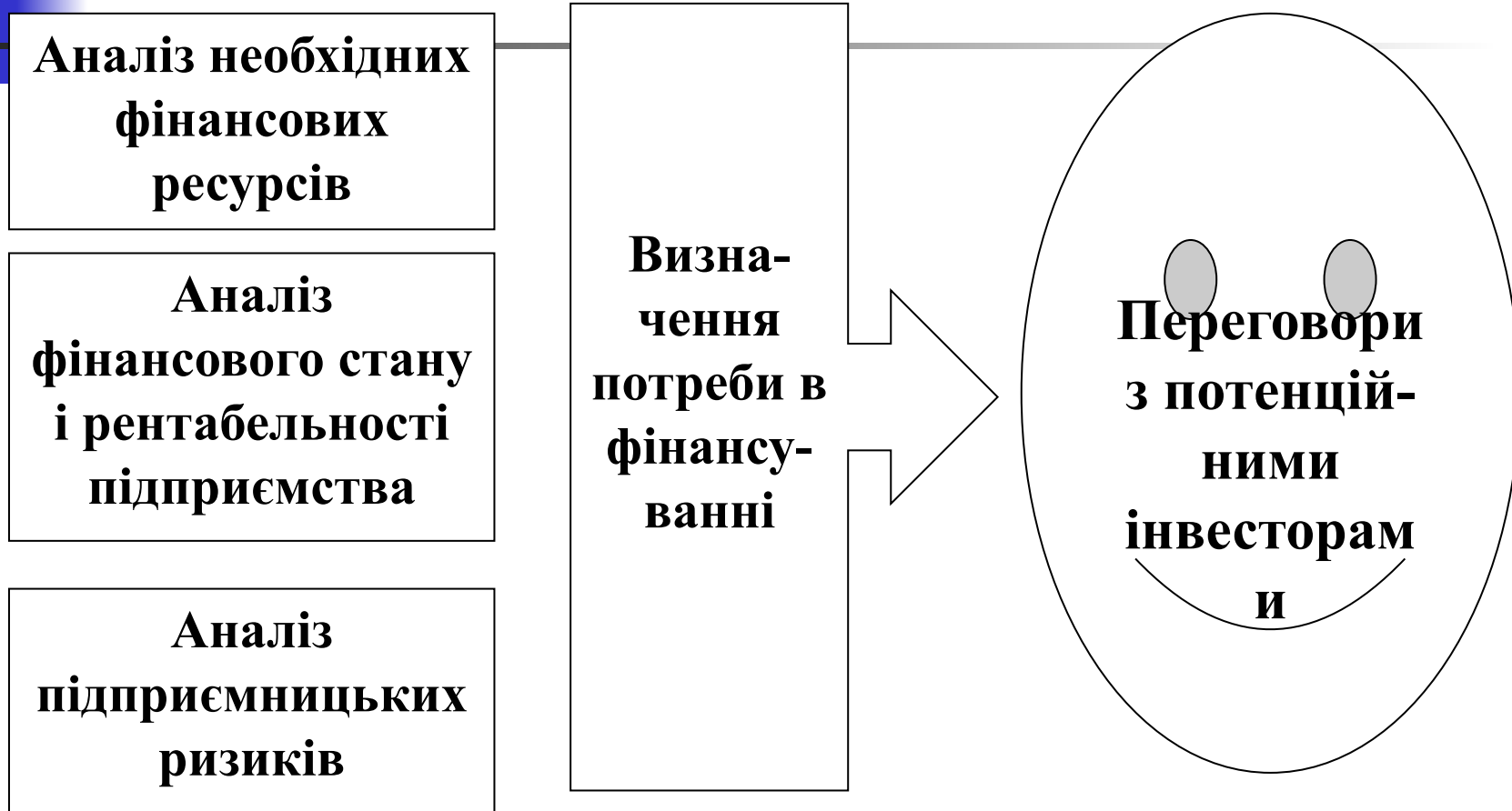

Показники, які характеризують фінансовий стан підприємства:

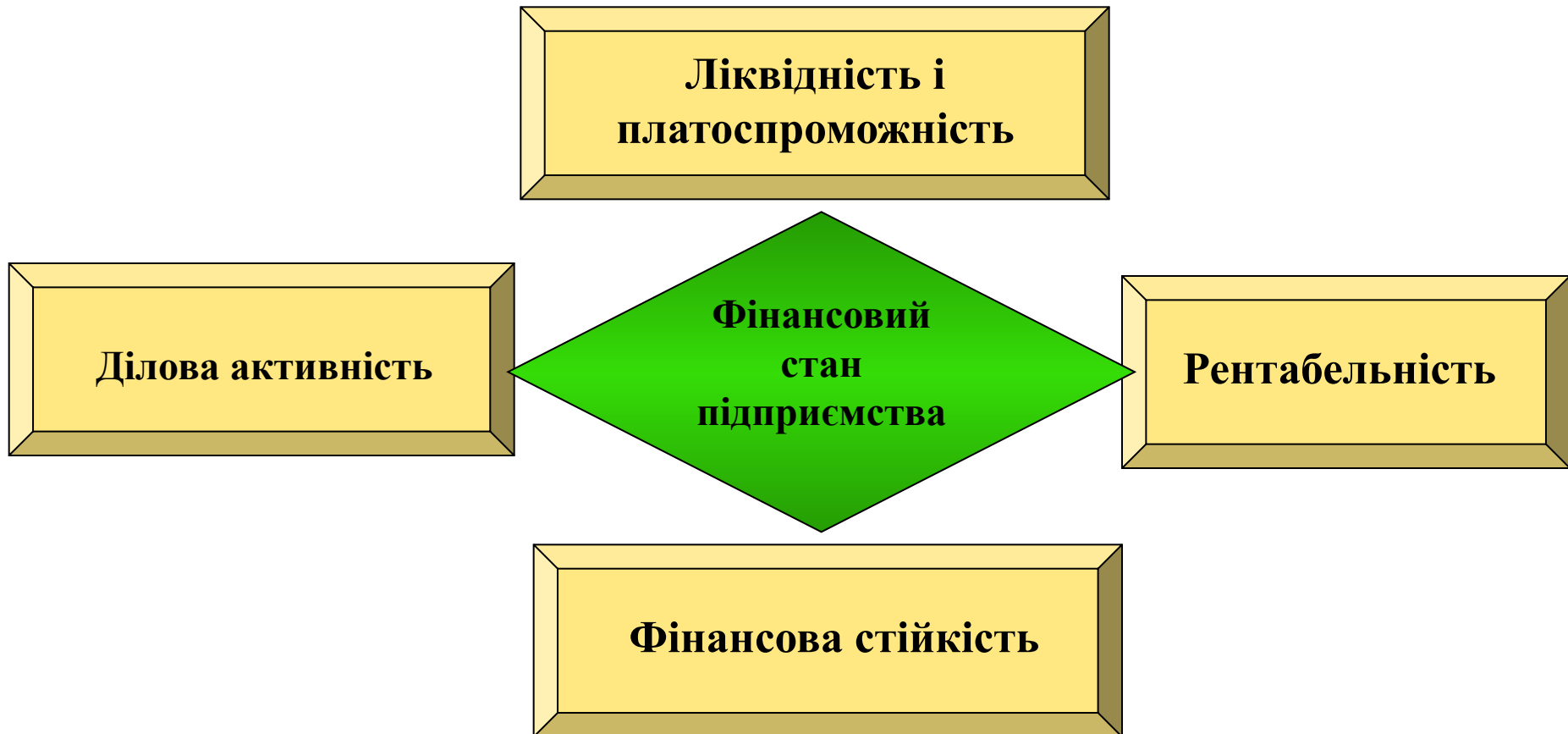
- прибутковість (рентабельність);
 - оптимальний розподіл прибутку;
 - наявність оптимальних розмірів власних оборотних активів, які забезпечують нормальний процес виробництва та реалізації продукції;
 - наявність власних джерел формування оборотних активів;
 - платоспроможність підприємства та інше.
-

Основні напрями фінансового аналізу

Основні елементи фінансового стану підприємства

Ліквідність –

це здатність підприємства у будь-який момент розрахуватися за своїми зобов'язаннями (пасивам) за допомогою (за рахунок) майна (активів), яке є на балансі.

До активів підприємства відносяться виробничі запаси, готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти тощо.

Ліквідність суб'єкта господарювання –

визначається відношенням вартості ліквідного майна, тобто активів, які можуть бути використані для оплати заборгованостей, до короткострокової заборгованості.

Ліквідність балансу підприємства –

визначається рівнем покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань.

Платоспроможність

характеризується достатньою кількістю оборотних активів підприємства для погашення своїх зобов'язань протягом року.

Підприємство визнається неплатоспроможним на основі виявлення незадовільної структури балансу.

Незадовільна структура балансу -

це такий стан майна і зобов'язань боржника, коли за його майно не може бути забезпечене виконання зобов'язань перед кредиторами в зв'язку з недостатнім рівнем ліквідності майна.

Коефіцієнти ліквідності

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	Поточні активи / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (кислотний тест)	(Грошові кошти та їх еквіваленти) / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти та їх еквіваленти + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання
Чистий (власний) оборотний капітал	Поточні активи – Поточні зобов'язання

Коефіцієнт поточної ліквідності

Визначається відношенням усіх поточних активів підприємства до його поточних зобов'язань.

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{ПА}}{\text{ПЗ}}$$

Показує рівень покриття активами підприємства своїх зобов'язань. Нормативне значення коефіцієнта більше 1.

Коефіцієнт швидкої ліквідності

Розраховується діленням найбільш ліквідних активів та активів, які швидко реалізуються (грошових коштів і дебіторської заборгованості) на поточні зобов'язання.

$$K_{\text{шл}} = \frac{\text{ГК} + \text{ДЗ}}{\text{ПЗ}}$$

Середнє значення коефіцієнта швидкої ліквідності знаходиться у межах 0,5 - 0,6.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності

Характеризується рівнем покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення зобов'язань. Визначається коефіцієнт абсолютної ліквідності як відношення суми грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень до суми короткострокових (поточних) зобов'язань.

$$K_{ал} = \frac{ГК+КВФ}{ПЗ}$$

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності більше 0,2 є достатнім, щоб підприємство своєчасно розраховувалось за своїми боргами з кредиторами.

Зниження рівня даного коефіцієнта означає зовнішню причину неплатоспроможності підприємства,

Коефіцієнти фінансового лівериджу (заборгованості, структури капіталу)

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт співвідношення позичених і власних засобів	Загальна сума заборгованості / Власний капітал
Коефіцієнт фінансової залежності (заборгованості)	Позичені засоби / Активи балансу
Коефіцієнт капіталізації	Довгострокова заборгованість зобов'язання / Загальна капіталізація (Капіталізація = власний капітал + довгострокова заборгованість)

Коефіцієнти покриття

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт покриття відсотків Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	Прибуток до сплати % і податків / відсоткові платежі (ПА-Вмп) / ПЗ

Фінансова стійкість —

це такий стан підприємства, коли об'єм його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто є платоспроможним. Або, це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів.

Види фінансової стійкості підприємства:

- *абсолютна стійкість фінансового стану*, КОЛИ власні джерела формування оборотних активів покривають запаси і затрати;
- *нормальний стійкий фінансовий стан*, КОЛИ запаси і втрати покриваються сумою власних джерел формування оборотних активів і довгостроковими позиченими джерелами;

Види фінансової стійкості підприємства:

- *нестійкий фінансовий стан*, коли запаси і затрати покриваються сумою власних джерел формування оборотних активів, довгострокових позикових джерел, короткострокових кредитів і позик;
- *кризовий фінансовий стан*, коли запаси і витрати не покриваються всіма видами можливих джерел їх забезпечення (власних, позикових та ін.), підприємство знаходиться на межі банкрутства.

Коефіцієнт автономії

показує частку власного капіталу у загальній сумі всіх джерел фінансування підприємства, які використовуються ним для здійснення статутної діяльності. Розраховується коефіцієнт автономії як відношення суми за підсумком розділу 1 пасиву балансу до суми підсумку балансу.

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ПБ}}$$

Мінімальне (нормативне) значення коефіцієнта автономії - більше 0,5. Дана величина показника дозволяє припустити, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті власними коштами.

Коефіцієнт фінансової стабільності

показує, скільки позичкових коштів привернуло підприємство на одну гривню вкладених в активи власних коштів.

$$K_{\text{фс}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ЗК}}$$

Нормальним (нормативним) вважається стан, коли даний коефіцієнт більший 1. Перевищення власних коштів над позиченими вказує на те, що підприємство має стійкий фінансовий стан і відносно не залежить від зовнішніх фінансових джерел.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами

характеризує рівень забезпечення підприємства власними коштами. Розраховується даний показник як відношення суми фактичної наявності джерел власних і прирівняних до них коштів (за виключенням сум заборгованостей за розрахунками з учасниками, доходів майбутніх періодів, резерву майбутніх витрат і платежів, реструктуризованого боргу) до суми оборотних активів, які має підприємство.

$$K_{ЗВЗ} = \frac{\Pi_1 - A_1}{A_2}$$

Нормальним вважається стан підприємства, коли коефіцієнт забезпеченості власними коштами більший 0,1.

Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталів

Цей показник показує, скільки позичкового капіталу залучило підприємство на одну гривню вкладеного в активи власного капіталу. Розраховується він співвідношенням всієї суми залученого капіталу до суми власного капіталу.

$$K_{ЗВК} = \frac{ЗК}{ВК}$$

Нормальним є такий стан підприємства, коли даний коефіцієнт менший 1. Якщо коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів перевищує одиницю, фінансова стійкість і автономність підприємства досягає критичної величини.

Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових коштів

Він показує, скільки довгострокових позичкових коштів використано для фінансування активів підприємства поряд із власними коштами. Розраховується даний коефіцієнт діленням суми довгострокових кредитів та інших позичкових коштів на суму власних та позичкових коштів.

$$K_{дзпк} = \frac{ДЗ}{(ДЗ+ВК)}$$

Чим менше позичкових коштів залучає підприємство для здійснення своєї статутної діяльності, тим сильніша його фінансова стійкість.

Коефіцієнт залучення довгострокових позичкових коштів у сумі довгострокових активів

Розраховується цей коефіцієнт як відношення суми довгострокових позичкових коштів до суми довгострокових активів.

$$K_{зпк} = \frac{ДЗ}{ДА}$$

Даний коефіцієнт показує, скільки довгострокових позичкових коштів і кредитів банку припадає на одиницю довгострокових активів підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу

Визначається співвідношенням суми довгострокових і короткострокових вкладень до суми активів підприємства.

$$K_{кзк} = \frac{ДВК}{А}$$

Коефіцієнт концентрації власного капіталу

Визначається він співвідношенням суми довгострокових і короткострокових вкладень до суми активів підприємства.

$$K_{\text{КВК}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ПБ}}$$

Чим вищий даний коефіцієнт, тим стабільніший фінансовий стан підприємства.

Ділова активність підприємства

характеризується значною кількістю абсолютних і відносних результативних показників використання ресурсів та обсягами виробництва (обсягом виробництва продукції, послуг, чистим доходом, фінансовими результатами, продуктивністю праці, фондівіддачею використовуваних активів, оборотністю оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, власною капіталу тощо).

Коефіцієнти ділової активності

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Сума продажу в кредит / Дебіторська заборгованість
Період оборотності дебіторської заборгованості	365 (360) / К об. деб. заб.
Коефіцієнт оборотності запасів (по собівартості)	Собівартість реалізованої продукції / величина запасів
Період оборотності запасів	365 (360) / К об. зап.

Коефіцієнти ділової активності

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Сума закупівель в кредит / Кредиторська заборгованість
Період оборотності кредиторської заборгованості	365 (360) / К об. кред. заб.
Коефіцієнт оборотності капіталу (загальна оборотність активів)	Сума продажу / сума активів
Операційний цикл	Оборотність матеріальних запасів + оборотність дебіторської заборгованості
Фінансовий цикл	Операційний цикл – оборотність кредиторської заборгованості або Оборотність матеріальних запасів + оборотність дебіторської заборгованості – оборотність кредиторської заборгованості

Рентабельність -

це відносний показник інтенсивності виробництва, який характеризує рівень прибутковості (окупності) відповідних складових процесу виробництва або сукупних витрат підприємства.

Коефіцієнти рентабельності

Коефіцієнти	Порядок (формула) розрахунку
Коефіцієнт рентабельності валового продажу	Валовий прибуток (або виручка-собівартість) / сума продажу
Коефіцієнт рентабельності чистого продажу	Чистий прибуток / сума продажу
Рентабельність активів (інвестицій в активи або капіталовіддача) ROA or ROI	Чистий прибуток / сума активів
Рентабельність власного капіталу ROE	Чистий прибуток / власний капітал
Коефіцієнт акціонерного капіталу або мультиплікатор доходу	Активи / власний капітал

Факторами задовільного фінансового стану підприємства можуть бути:

- наявність у необхідних обсягах фінансових ресурсів;
- прибутковість;
- стійка платоспроможність;
- своєчасність розрахунків тощо.

Факторами незадовільного фінансового стану підприємства можуть бути:

- нестача власних оборотних активів;
- наявність збитків;
- наявність стійкої заборгованості за платежами тощо.

МЕТОДИКА ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

інтегральний показник фінансового стану

$$Z = a_1 K_1 + a_2 K_2 + a_3 K_3 + a_4 K_4 + a_5 K_5 + a_n K_n - a_0,$$

$K_1, K_2 \dots K_n$ - фінансові коефіцієнти, що розраховуються на базі фінансової звітності позичальника;

$a_1, a_2 \dots a_n$ - параметри дискримінантної функції (вагомість впливу окремих фінансових коефіцієнтів на загальний базовий інтегральний показник фінансового стану);

a_0 - вільний член дискримінантної функції.

Рейтингова шкала для визначення класу підприємства

Значення інтегрованого показника	Клас
Понад 250	А
Від 200 до 250	Б
Від 150 до 200	В
Від 100 до 150	Г
Менше 100	Д

МЕТОДИКА ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Клас «А» - фінансовий стан дуже добрий, діяльність прибуткова, що свідчить про можливість своєчасного виконання зобов'язань за кредитними операціями; економічні показники в межах установлених значень; вище керівництво має відмінну ділову репутацію; кредитна історія – бездоганна.

Клас «Б» - фінансова діяльність добра або дуже добра, окремі економічні показники погіршилися або мають незначні відхилення від мінімально прийнятних значень.

МЕТОДИКА ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Клас «В» - фінансовий стан задовільний (деякі показники не відповідають мінімально прийнятним значенням) і потребує більш детального контролю. Надходження коштів і платоспроможність свідчать про ймовірність несвоєчасного погашення кредитної заборгованості, якщо недоліки не будуть усунені. Можливе виправлення ситуації та поліпшення фінансового стану.

МЕТОДИКА ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Клас «Г» - фінансовий стан незадовільний (економічні показники не відповідають встановленим нормативним значенням) і спостерігається нестабільність протягом року; є високий ризик значних збитків; ймовірність повного погашення кредитної заборгованості є низькою.

Клас «Д» - фінансовий стан незадовільний, є збитки; показники не відповідають встановленим значенням, ймовірність виконання зобов'язань практично відсутня.